

Adrian BUŞU
Nicolae MELINESCU

Adrian BUȘU
Nicolae MELINESCU

O lume pe muchie de cuțit

Editura UNIVERSITARIA
Craiova, 2019

Copyright © 2019 Editura Universitaria
Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BUȘU, ADRIAN

O lume pe muchie de cuțit / Adrian Bușu, Nicolae Melinescu. -
Craiova : Universitaria, 2019

Conține bibliografie

ISBN 978-606-14-1545-8

I. Melinescu, Nicolae

070

Redactare: Delia Elena Constanța Anghel

Grafică și copertă: Cătălin Predoiu

© 2019 by Editura Universitaria

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețelele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Nota autorilor

Capitolele cărții reprezintă dezvoltări tematice ale emisiunii lunare „Ediție specială”, difuzată în direct din ianuarie 2017 până în decembrie 2018 (mai puțin în vacanțele universitare), de postul „Vâlcea TV/ VTV” din Râmnicu Vâlcea.

Fiecare capitol este identificat prin titlul și data transmiterii emisiunii, moderată cu profesionalism și aleasă ținută jurnalistică de către doamnele Mihaela Mihai și Jeana Sdreală.

Le mulțumim pentru găzduirea lor tuturor lucrătorilor din studioul de emisie și telespectatorilor, care au urmărit dezbaterile noastre, au reacționat și ne-au comunicat părerile și propunerile lor după fiecare ediție.

Aici, la începutul acestei descinderi printre evenimentele care ne condiționează și ne influențează viața de zi cu zi, fie că știm, fie că nu, îi transmitem conducerii VTV grațitudinea autorilor pentru susținerea și curajul de difuzare a „Ediției speciale”. Subliniem că noi, ca invitați, și competentele moderatoare ne-am bucurat de libertatea editorială totală în selectarea, tratarea și abordarea temelor de cea mai mare actualitate în perioada difuzării, teme marcate, de altfel, prin titlul fiecărui capitol.

În realizarea cărții, am pornit de la transcrierea discuțiilor din studio și am continuat un drum imaginar spre cauze și efecte, cu o atenție deosebită pentru modul în care evenimente, situații sau personalități mai apropiate sau mai îndepărtate au influențat statutul și traiectoria României în lumea de azi. Părerile și analizele pe care vi le supunem atenției le aparțin autorilor și nu au fost influențate sau condiționate în niciun fel de politica editorială a postului VTV.

Pentru că este un produs analitic comun, am preferat să nu delimităm strict contribuția fiecăruia dintre coautori, deoarece volumul de față consemnează o colaborare dinamică și interactivă atât în pregătirea fiecărei ediții, cât și pe durata desfășurării ei.

*Adrian Bușu
Nicolae Melinescu*

Politicienii extremiști

18 ianuarie 2017

În 2014, alegerile europarlamentare au lansat în multe din țările Europei candidați populiști cu viziuni eurosceptice, naționaliste sau ultraconservatoare. Ei au devenit opusul politicianilor din partidele tradiționale și au clătinat încrederea în valorile Uniunii Europene. Soluțiile oferite de nou-veniți, declarațiile de genul „blocăm invazia migranților, închidem frontierele” se adaugă unei pleiade de mișcări extremiste mai vechi sau mai noi. Ideologii lor au pus la punct mecanisme de creștere a atractivității unor asemenea idei și de obținere a succesului electoral.

Extremiștii nu vin cu un proiect propriu, dar se pricep să le demoleze pe cele existente. Este nevoie de o distincție clar definită între naționalism și extremism. Din păcate, asemenea contrast semantic, operat mai peste tot în Europa, la noi nu numai că este ignorat, dar este chiar voit compromis, în urma unor experiențe istorice dramatice, pe care puțini cercetători se mai obolesc să le ia în considerare, poate și din cauza variantelor de naționalism. Cele constructive pornesc de la naționalismul cuviincios al lui Petre Țuțea și includ naționalismul defensiv, practicat tocmai pentru a păstra și a promova valorile naționale. Opus lor, se montează naționalismul agresiv, abraziv. Cel al vecinilor noștri din nord-vest nu numai că militează zgomotos pentru națiunea pe care vrea să o reprezinte, dar este virulent și declarat împotriva altor națiuni și a altor etnii majoritare în propria lor țară.

Analiza fenomenului duce spre comportamente politice apropiate de extremismul de stat, demarcate cu greu de dragostea față de patrie și de națiunea ei. Caracterul agresiv al naționalismului de stat s-a transformat într-un curent din ce în ce mai gălăgios în Europa din anii din urmă, pentru că acest continent a fost împins către limitele sale firești și din punct de vedere economic, și din punct de vedere social, și din punct de vedere diplomatic. Continentul nostru a cunoscut o mulțime de procese negative, cu o puternică influență

asupra mentalității electoratului. Din acest punct de vedere, putem vorbi acum despre entități cu orientare naționalistă cu efecte distructive pentru relațiile dintre state. Lozincile naționaliste ipocrite au speculat unele nemulțumiri populare reale, pentru că acest nou mileniu și secolul său de început au consacrat eșecul politicianismului de cabinet și de partid. Și-au dovedit ineficiența și lipsa de conținut toate acele mașinațiuni de cancelarie, hotărâtoare în numele unei comunități la nivel național sau supranațional.

Cel mai bun exemplu este Uniunea Europeană, rămasă departe de cetățean. Birocrația haotică bruxelleză a reușit să-l izoleze pe plătitorul de taxe și impozite de structurile decizionale masive, nerelevante la nivelul individului, dar autoritare în producția de edicte criptice. Dar această izolare are și un preț, tradus prin reacția neașteptată și provocatoare a alegătorului, care, în momentul votului, nu mai acceptă o autoritate elitistă vorbitoare a unui limbaj de neînțeles, cu o ordine de zi proprie și o foaie de parcurs imprevizibilă pentru un traseu nebulos și incert. Intervalul dintre scrutine rămâne un tărâm al nimănui, în care individul nemulțumit, amăgit și mințit de eurocrații nemuritori nu mai are mecanisme și pârghii de sancționare a ipocriziei supranaționale. Cei ajunși în poziții decizionale majore își urmează propriile ambiții, cu speranța că gafele și manevrele antipopulare vor fi fost uitate până la următoarea rundă electorală.

Pericolul cel mai mare al extremismului și al naționalismului coroziv este separatismul. Tendința de afirmarea a naționalității și a naționalismului limitat, de grup, se poate restrânge mai ales în acele colectivități și teritorii unde există o istorie pusă în mișcare de revizioniști și revanșarzi ca dovadă a unor false pretenții teritoriale. Așa a apărut pericolul ca Scoția să se desprindă din Regatul Unit (referendumul din 18 septembrie 2014), așa s-a ajuns la Declarația de Independență din Catalonia pe 27 octombrie 2017 și așa își motivează pretențiile secuiei din Transilvania.

În istorie, există un principiu care consacră caracterul ciclic al acesteia. Dacă privim în oglindă una dintre crizele de manifestare vehementă a extremismului în perioada interbelică și evenimentele actuale, constatăm că Europa își revenea cu greu, la începutul anilor '30, după o criză extrem de puternică, care, practic, provocase deficite financiare majore în statele cu economii dezvoltate, precum Germania, Italia, Franța sau Spania, și descoperise în populațiile evreiești vinovatul universal pentru lipsa locurilor de muncă, sau pentru inflația galopantă. În Germania, între 1929 și 1933, s-a înregistrat cea mai mare inflație din Europa (1 US\$ valora peste 4 miliarde de mărci germane), iar numărul șomerilor depășea 9 milioane de oameni – aproape 30 la sută din totalul forței de muncă. Mesajele naționaliste, care au degenerat în manifestări xenofobe, urmăreau identificarea unui grup țintă răspunzător de toate greutățile întâmpinate de întreaga societate și cultivau ideea secesionistă.

Transilvania a fost o țintă pentru mișcările iredentiste maghiare în anii '30, cum au fost Frăția Crucilor cu Săgeți – partid politic maghiar pronazist și antisemit, condus de Ferenc Szálasi. Personajul a ajuns chiar prim-ministru al guvernului Ungariei din 15 octombrie 1944 până în ianuarie 1945; Vânătorii Turanici¹ și alte organizații paramilitare au

¹ Organizație creată în anul 1932 de prim-ministrul Gyula Gömbös de Jafka. Militar de carieră, el a găsit această cale pentru instruirea militară camuflată a tineretului ungar, eludând astfel prevederile *Tratatului de la Trianon*, care îi interziceau Ungariei să dețină o armată mai mare de 30 000 de militari. În acest fel, el a pus indirect la dispoziția guvernului un fel de gardă națională organizată după sistemul unităților de asalt de tip „S.A.” ale Partidului Național-Socialist German (N.S.D.A.P.). Organizația avea circa 80 000 de membri grupați într-o structură centrală și sucursale teritoriale: județene, de plasă

urmat o mentalitate de hegemon diminutiv. Asemenea excrescențe exclusiviste, legănate de nostalgia unei supremații de mucava, au lăsat moștenitori în aparatul politico-ideologic actual, cum ar fi partidul radical naționalist Jobbik (brațul politic al miliției paramilitare Garda Maghiară), până nu de mult parte a puterii conducătoare din Ungaria. Și atunci, și acum, asemenea grupări împărtășeau aceeași idee revanșardă potrivit căreia Transilvania trebuie smulsă samavolnic din teritoriul României și supusă Ungariei mari. Încă din perioada revizionismului de stat, ungurii mergeau pe ideea desființării Cehoslovaciei, cu regiunea sudetă desprinsă din teritoriul ei, sub presiunea lui Konrad Henlein și a Partidului Sudet German.

În zilele noastre, Scoția a fost la un pas să se rupă de Marea Britanie (numai 55 la sută dintre votanți s-au opus), iar Brexit poate fi interpretat și ca o încercare a conducătorilor britanici să-și păstreze granițele actuale, pentru că dacă Scoția ar fi părăsit Regatul, ar fi urmat Țara Galilor și Irlanda de Nord, unificată cu Republica Irlanda. Înapoi în istorie, Polonia a fost și ea o țintă pentru mișcarea nazistă, așa cum, mai târziu, au devenit Austria sau Croația pentru mișcarea ustașilor² – ceea ce s-a întâmplat și în fostul spațiu iugoslav, unde Serbia a fost condamnată ca principal factor de destabilizare în zona Balcanilor și lipsită de provincia istorică Kosovo – de fapt, locul de naștere al poporului creștin sârb. Președintele sârb, Tomislav Nikolić a comentat la mijlocul lui ianuarie 2017 incidentul în urma căruia o garnitură

și comunale. <http://www.clipa.com/a15683-Dosar-special-Terrorismul-revizionist-ungar-1.aspx>, accesat 22 ianuarie 2019.

² Ustașa (în croată, *ustaša* înseamnă răsculat, insurgent) a fost o mișcare naționalistă, teroristă și separatistă croată, înființată în 1929 de avocatul Ante Pavelić, cu puțin timp înainte de instaurarea de către regele Alexandru I în Iugoslavia a unui regim forte, ce accentua dominația sârbă. Ustașii au fost răspunzători de asasinarea regelui iugoslav Alexandru, la Marsilia, în 1934. Asasinatul s-a înfăptuit cu sprijinul autorităților de la Roma și Budapesta, în strânsă colaborare cu mișcarea de extremă dreaptă macedoneană, Vmro – *Organizația Revoluționară Internă Macedoneană* aflată sub tutela guvernului militar de la Sofia, Bulgaria. Ustașa reprezintă forța de extremă dreaptă, șovinistă și antisârbească, strâns legată de Partidul Dreptului din Croația, condus, pe rând, de Dr. Starčević și de colonelul Kvaternik. Ultimul a fost protectorul și omul cel mai loial lui Pavelić. *Vezi* Stefano Bianchini, *Problema iugoslavă*, Editura All, București, 2003.